NORAKSTS

Lieta Nr. A 42 4331 06
Lietvedības Nr. A 343-08/8

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā, 2008.gada 22.augustā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis M.Birkmanis,

piedaloties pieteicējam *R.G.*,
atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts sociālas apdrošināšanas aģentūras pilnvarotajai pārstāvei Gaļinai Markovai,

atklātās tiesas sēdēs izskatīja administratīvo lietu *R.G.* pieteikumā par Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras direktores 2006.gada 21.aprīļa lēmuma Nr.09.1-15/131 atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk arī – VSAA) Jēkabpils nodaļa 2006.gada 6.martā pieņēma lēmumu Nr.15094 „Par VSAA Jēkabpils nodaļas 15.02.2006. lēmuma Nr.11241 grozīšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums) ar kuru nolēma grozīt 15.02.2006. lēmumu Nr.11241 daļā par dienas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, nosakot to Ls 9,7826 apmērā.

[2] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, *R.G.* (turpmāk arī –pieteicējs) iesniedza sūdzību VSAA direktorei, kura ar 2006.gada 21.aprīļa lēmumu Nr.09.1-15/131 „Par VSAA Jēkabpils nodaļas 2006.gada 6.marta lēmumu Nr.15094" nolēma atstāt negrozītu VSAA Jēkabpils nodaļas 2006.gada 6.marta lēmumu Nr.15094 „Par VSAA Jēkabpils nodaļas 15.02.2006. lēmuma Nr.11241 grozīšanu".

[3] Nepiekrītot VSAA direktores 2006.gada 21.aprīļa lēmumam Nr.09.1-15/131 (turpmāk arī – Lēmums), pieteicējs 2006.gada 31.maijā iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot to atcelt un izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu.

[4] Paskaidrojumā tiesai atbildētāju pārstāvošā iestāde Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms šādu apsvērumu dēļ.

[4.1] Administratīvā procesa likuma 57.pants nosaka, ka iestāde, kurai lieta ir piekritīga, ierosina administratīvo lietu, ja tai kļūst zināmi fakti,

kuriem pamatojoties saskaņā ar tiesību normām ir jāizdod vai var tikt izdots attiecīgs administratīvais akts, kā arī tad, ja iestādei ir pamats uzskatīt, ka šādi fakti varētu būt.

Tā kā nosakot vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, jāņem vērā arī pieteicēja ienākumi SIA „Arols", bet valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas no šiem ienākumiem faktiski nav veiktas, VSAA Jēkabpils nodaļa Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldei nosūtīja pieprasījumu pārbaudīt pieteicēja darba ienākumu pamatotību un nodokļu nomaksu SIA „Arols", kā arī SIA „Niks 2004" un SIA „Anderns". Atbildē no Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldes, paziņots, ka ir uzsākts kriminālprocess pret SIA „Niks 2004" par krāpšanu lielā apmērā, bet SIA „Arols" un SIA „Anderns" tiek veikta pārbaude un par pārbaudes rezultātiem VSAA tiks informēta.

Ņemot vērā augstāk minēto, un iepriekš saņemtos Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldes paziņojumus par uzsāktajiem kriminālprocesiem par valsts budžeta līdzekļu izkrāpšanu lielos apmēros saistībā ar VSAA izmaksātajiem sociālajiem pakalpojumiem, kā arī, lai nepieļautu turpmāku valsts budžeta līdzekļu izkrāpšanu, VSAA Jēkabpils nodaļa 2006.gada 6.martā pieņēma lēmumu Nr.15094 un pārrēķināja pieteicēja dienas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, neņemot vērā ienākumus SIA „Arols", t.i., noteica vidējo apdrošināšanas iemaksu algu Ls 9,7826 apmērā.

[4.2] Nav pieļaujams, ka Latvijas Republikas Satversmē garantētās tiesības uz sociālo nodrošinājumu darba ņēmējs vai darba devējs izmantotu ļaunprātīgi, reģistrējot darba ņēmējam lielus darba ienākumus un apzināti neveicot sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ar mērķi, lai darba ņēmējs varētu saņemt lielus sociālās apdrošināšanas pakalpojumus (pieteicēja gadījumā – bezdarbnieka pabalstu).

Tā kā darba devējs SIA „Arols" sociālās apdrošināšanas iemaksas no pieteicēja reģistrētajiem darba ienākumiem nav veicis, VSAA ir pamats uzskatīt, ka darba devējs pieteicējam kā darba ņēmējam reģistrējis lielus darba ienākumus ar mērķi saņemt sociālās apdrošināšanas pakalpojumu (bezdarbnieka pabalstu) no sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta līdzekļiem lielā apmērā.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, balstoties uz pieteikumā minētajiem argumentiem.

[6] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, atsaucoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā tiesai ietvertajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, pārbaudot lietas materiālus un noklausoties pieteicēja un atbildētāja pārstāves paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms.

[8] Tiesa konstatē lietā šādus faktiskos apstākļus:

[8.1] 2006.gada 4.janvārī *R.G.* vērsies VSAA Jēkabpils nodaļā ar iesniegumu bezdarbnieka pabalsta piešķiršanai *(lietas 39.lapa)*;

[8.2] 2006.gada 15.februārī VSAA Jēkabpils nodaļa pieņēma lēmumu Nr.11241 „Par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu", nolemjot *R.G.* piešķirt bezdarbnieka pabalstu no 2006.gada 4.janvāra 50% apmērā no dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algas Ls 56.7123 *(lietas 16., 17.lapa)*;

[8.3] 2006.gada 6.martā VSAA Jēkabpils nodaļa pieņēma lēmumu Nr.15094 „Par VSAA Jēkabpils nodaļas 15.02.2006. lēmuma Nr.15094 grozīšanu", nolemjot grozīt 2006.gada 15.februāra lēmumu Nr.11241 daļā par dienas vidējo apdrošināšanas iemaksu algu, nosakot to Ls 9,7826 *(lietas 15.lapa)*;

[8.4] 2006.gada 7.martā VSAA Jēkabpils nodaļa nosūtījusi Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvaldei vēstuli Nr.33.1-12/NA/33, lūdzot veikt pārbaudi, tostarp, par ienākumu pamatotību un nodokļu samaksu SIA „Niks 2004", SIA „Arols", SIA „Anderns" par *R.G. (lietas 56.lapa)*;

[8.5] 2006.gada 28.martā pieteicējs vērsies ar pretenziju VSAA Jēkabpils nodaļā apstrīdot 2006.gada 6.marta VSAA Jēkabpils nodaļas lēmumu Nr.15094 *(lietas 12.lapa)*;

[8.6] 2006.gada 5.aprīlī Valsts ieņēmumu dienesta Finanšu policijas pārvalde ar pavadvēstuli Nr.14.2-18/2377 pārsūtījusi Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas reģionālai iestādei pārbaudes veikšanai VSAA Jēkabpils nodaļas 2006.gada 7.marta vēstuli Nr.33.1-12/NA/33 *(lietas 57.lapa)*;

[8.7] 2006.gada 21.aprīlī Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas reģionālā iestāde sniegusi atbildi Nr.4.3.2/17257 VSAA Jēkabpils nodaļai uz 2006.gada 7.marta vēstuli Nr.33.1-12/NA/33, norādot, ka ir veikti visi nepieciešamie pasākumi SIA „Osis VM", SIA „Niks 2004", SIA „Arols", SIA „Anderns" saimnieciskās darbības apturēšanai *(lietas 58.lapa)*;

[8.8] 2006.gada 21.aprīlī VSAA pieņēma lēmumu Nr.09.1-15/131 „Par VSAA Jēkabpils nodaļas 2006.gada 6.marta lēmumu Nr.15094" nolemjot atstāt negrozītu VSAA Jēkabpils nodaļas 2006.gada 6.marta lēmumu Nr.15094 „Par VSAA Jēkabpils nodaļas 15.02.2006. lēmuma Nr.11241 grozīšanu" *(lietas 53.-55.lapa)*;

[8.9] 2008.gada 12.martā VSAA vērsusies ar informācijas pieprasījumu Nr.03-2/NA/1650 Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas reģionālā iestādē, lūdzot sniegt informāciju par SIA „Arols" lietas virzību un prognozējamo lietas izskatīšanas datumu *(lietas 98.lapa)*;

[8.10] 2008.gada 8.aprīlī Valsts ieņēmumu dienesta Rīgas reģionālā iestāde sniegusi atbildi Nr.4.3.2/13362 uz VSAA 2008.gada 12.marta informācijas pieprasījumu Nr.03-2/NA/1650, informējot, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2007.gada 30.janvāra spriedumu, SIA „Arols" tika pasludināta par maksātnespējīgu no 2005.gada 12.decembra un 2007.gada 13.jūlijā tika pieņemts lēmums par SIA „Arols" likvidāciju *(lietas 99.lapa)*.

[9] Likuma „Par apdrošināšanu bezdarba gadījumam" 5.pantā pirmajā daļā noteikts, ka tiesības uz bezdarbnieka pabalstu ir bezdarbniekam, kuram apdrošināšanas stāžs ir ne mazāks par vienu gadu, ja par viņu Latvijas Republikā ir veiktas vai bija jāveic obligātās sociālās apdrošināšanas iemaksas bezdarba gadījumam (turpmāk – iemaksas bezdarba gadījumam) ne mazāk kā 12 mēnešus pēdējo 18 mēnešu periodā pirms bezdarbnieka statusa iegūšanas dienas.

Saskaņā ar minētā likuma 8.panta pirmo daļu šā likuma 5.panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos vidējo apdrošināšanas iemaksu algu bezdarbnieka pabalsta apmēra noteikšanai aprēķina no apdrošinātās personas apdrošināšanas iemaksu algas par sešu kalendāra mēnešu periodu, šo periodu beidzot divus kalendāra mēnešus pirms mēneša, kurā persona ieguvusi bezdarbnieka statusu. Savukārt piektajā daļa paredz, ka kalendāra dienas vidējā apdrošināšanas iemaksu alga bezdarbnieka pabalsta aprēķināšanai nedrīkst pārsniegt 1/365 daļu no valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta gada maksimālā apmēra, kāds bija spēkā pabalsta pieprasīšanas dienā.

[10] Lietā nepastāv strīds, ka pieteicējs strīdus periodā bija sociāli apdrošināta persona, atbilstoši tiesību normām ieguvis bezdarbnieka statusu un viņam bija likumā noteiktais apdrošināšanas stāžs, kas dod tiesības saņemt bezdarbnieka pabalstu.

Lietā pastāv strīds par to, vai atbildētāja, veicot bezdarbnieka pabalsta aprēķinu, pamatoti nav ņēmusi vērā pietecēja gūtos ienākumus SIA „Arols".

[11] Atbildēja ar 2006.gada 6.marta lēmumu Nr.15094 samazinājusi pieteicējam sākotnēji noteikto dienas vidējās apdrošināšanas algu no Ls 56,7123 uz Ls 9,7826, neņemot vērā pietecēja gūtos ienākumus SIA „Arols". Atbildētāja lēmumu pamatojusi ar apstākli, ka SIA „Arols" nav veikusi nodarbinātības speciālajā budžetā valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas.

VSAA Jēkabpils nodaļas 2006.gada 4.janvārī izsniegtā izziņa Nr.6/10707 *(lietas 43., 44.lapa)* un VSAA Informācijas pieprasījumu apstrādes daļas 2008.gada 1.februāra izziņa Nr.8/251469 *(lietas 89., 90.lapa)*, apliecina, ka par laika periodu no 2005.gada 1.maija līdz 2005.gada 31.oktobrim, kas ir 6 mēnešu periods par kuru pieteicējam aprēķināma vidējā apdrošināšanas iemaksu alga, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas no SIA „Arols" par pietecēju ir veiktas pilnā apmērā.

Norādāms, ka arī atbildētāja, sniedzot papildus paskaidrojumus *(lietas 91., 92.lapa)*, atzinusi, ka par SIA „Arols" darbiniekiem līdz 2005.gada

oktobrim ir veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas ar konstatēšanas koeficentu 1, kas nozīmē, ka iemaksas no SIA „Arols" strādājošo, tai skaitā *R.G.*, darba ienākumiem veiktas pilnā apmērā.

[12] Satversmes tiesa 2001.gada 13.marta spriedumā lietā Nr.2000-08-0109 ir atzinusi, ka iegūstot darba ņēmēja statusu un uzsākot savu darba pienākumu pildīšanu, darba ņēmējs jau reāli tiek iesaistīts sociālās apdrošināšanas sistēmā. Ar savu darbu šīs personas rada materiālos priekšnoteikumus sociālajai apdrošināšanai – darba devējam ir pienākums aprēķināt darba ņēmēja atalgojumu un nodrošināt darba ņēmēju ar šo atalgojumu, paredzot tajā arī valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas likmi. Bez tam iemaksas, kas jāveic darba ņēmējam, darba devējs ietur un likumā noteiktā termiņā ieskaita speciālajā budžetā. Darba ņēmējs šo kārtību nevar ietekmēt, viņš nevar atteikties no šādu ieturējumu izdarīšanas, nedz arī veikt šīs iemaksas pats. Likums neparedz arī apdrošināmajām personām pienākumu vai iespējas realizēt kontroli pār darba devēju – apdrošināšanas iemaksu veicēju.

Valsts sociālā apdrošināšana ir publisko tiesību joma, un tiesiskās attiecības starp apdrošinātāju un apdrošināmo personu, kā arī viņa darba devēju ir publisko tiesību attiecības. Darba devējam ar likumu ir uzlikts pienākums segt savu obligātās iemaksas daļu par katru savu darba ņēmēju. Ja darba devējs nepilda šo pienākumu, tad tā izpilde ir jānodrošina apdrošināšanas organizētājam – valstij – ar piespiedu mehānisma palīdzību. Tāpēc, veidojot valsts sociālās apdrošināšanas sistēmu, lai īstenotu Satversmē garantētās personu tiesības uz sociālo nodrošinājumu, valstij ir pienākums izveidot efektīvu šo tiesību normu īstenošanas mehānismu.

Atzīstams, ka darba ņēmējs ir apdrošināts ar darba ņēmēja statusa iegūšanas dienu, neatkarīgi no tā, vai darba devējs ir vai nav izpildījis savu pienākumu un veicis sociālās apdrošināšanas iemaksas.

[13] Tiesa piekrīt atbildētājas viedoklim, ka nav pieļaujama situācija, kad Latvijas Republikas Satversmē garantētās tiesības uz sociālo nodrošinājumu darba ņēmējs vai darba devējs izmantotu ļaunprātīgi, reģistrējot darba ņēmējam lielus darba ienākumus un apzināti neveicot sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ar mērķi, lai darba ņēmējs varētu saņemt lielu sociālo nodrošinājumu bezdarbnieka pabalsta veidā.

Tiesa uzskata, ka izskatāmajā gadījumā nav apstiprinājies, ka darba devējs SIA „Arols", pieteicējam kā darba ņēmējam, apzināti reģistrējis lielus darba ienākumus ar mērķi saņemt sociālās apdrošināšanas pakalpojumu – bezdarbnieka pabalstu, no sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta līdzekļiem nesamērīgi lielā apmērā.

Saskaņā ar Latvijas tiesu informācijas sistēmā esošajiem datiem Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa ar 2007.gada 30.janvāra spriedumu lietā Nr.C30-1252/11-2007, nosprieda pasludināt SIA „Arols" par maksātnespējīgu no 2005.gada 12.decembra. Savukārt pamatojoties uz minētās tiesas 2007.gada

9.jūlija lēmumu pabeigta SIA „Arols" bankrota procedūra. Secīgi tam Uzņēmumu reģistra valsts notārs 2007.gada 13.jūlijā pieņēmis lēmumu par SIA „Arols" likvidāciju, izslēdzot sabiedrību no Komercreģistra.

Iepazīstoties ar minētajiem tiesas nolēmumiem, nav konstatējams, ka SIA „Arols" būtu novesta līdz maksātnespējai nolaidības dēļ vai tīšu darbību rezultātā.

Secināms, ka nav gūti pierādījumi, kas apliecinātu, ka SIA „Arols" būtu izmantojusi savas tiesības ļaunprātīgi, lai izkrāptu naudas līdzekļus no sociālā budžeta.

[14] Ievērojot spriedumā minētos apsvērumus, tiesa atzīst, ka Lēmums ir prettiesisks, līdz ar to atbildētājai uzdodams pienākums viena mēnešu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu, nolemjot izmaksāt pieteicējam nesaņemto bezdarbnieka pabalsta starpību atbilstoši 2006.gada 15.februārī VSAA Jēkabpils nodaļas lēmumā Nr.11241 „Par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu" noteiktajai dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algai Ls 56.7123.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251., 254.panta pirmo daļu, 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda:

apmierināt *R.G.*pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālas apdrošināšanas aģentūrai viena mēneša laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas pieņemt lēmumu par *R.G.* neizmaksātā bezdarbnieka pabalsta starpības izmaksu atbilstoši 2006.gada 15.februārī VSAA Jēkabpils nodaļas lēmumā Nr.11241 „Par bezdarbnieka pabalsta piešķiršanu" noteiktajai dienas vidējās apdrošināšanas iemaksu algai Ls 56.7123.

Piespriest no Valsts sociālas apdrošināšanas aģentūras par labu *R.G.* samaksāto valsts nodevu 10 latus.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvajā rajona tiesā.

Tiesnesis (paraksts) M.Birkmanis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnesis _____ M.Birkmanis
Rīgā, 2008.gada 22.augustā.